

Buji Ferenc

Az emberré vált ember

(Budapest, 2009, Kairosz Kiadó)

Az antropológiai kibontakozáselemélet körvonalai

*

(sorry, kis hortoprolog)

Egy, a középkor árnybugyraiból itt maradt gondolkodási mód megdöbbentő példája.

Percig sem kétséges a jószándék és a „holisztikus metafizikai humanizmus” szándéka, miközben egy ab ovo (igaz a descartes-i) tudomány és a megvalósult adaptív evolúció darwini alapvetésének az elvetése a szándék és az igyekezet, egy jobb sorsra érdemes szellem által, aki felismerte, hogy a megvalósult mindenkori világrendből eredő globális “kapitalizmus” korunk legprimitívebb létformája, és rettenetesen destruktív módon befolyásolja a társadalmi tudatot. Viszont “tradicionális” módon nem egy alapvető rendszerkritikát épít fel hanem egy másik hasonló zsákutcát nyit meg.

Ime a metafizika korpáslelkű prófétái így elősködnek azon irracionális gondolati rendszereken, amelyek önerősítő feedbackja révén válik a világ továbbra is (mégjobban) homályossá és irracionálissá a társadalom egymást követő nemzedékei számára.

Ezekkel a metafizikai rendszerekkel ugyanis a világot magyarázni lehet, de megérteni, dekódolni netán megváltoztatni - sohasem.

Az ilyen világlátás és eképpen a jelenlegi társadalmi ethosz irracionálisával való rendi egyetértés azonban a létezés erkölcsi-biológiai bűnét terheli gyakorlóira és haszonélvezőire, mert képviselőik mindenkori túlsúlya révén elveszik a világ megértésének és a meghaladás-megváltoztatás lehetőségét azoktól, akik (például)

születésük okán nem örökölték e világlátás eme, számukra buta, nem lukratív, közösségellenes és nyakratekeredő világnézet Ariadné fonalát.

Transzcendenciájuk a legsötétebb immanencia mocsarává válik.

*Ezek a nemesnek és magasztosnak látszó gondolati struktúrák pedig, melyek megpróbálnak egy bármely metafizikai rendszer szerinti egyéni megoldást és egérutat kínálni az évezredek lineáris hanyatlás és a kollektív kollapszus alól, valójában a meglévő irracionalitás individuális megerősítését szolgálják, amely lehetetlenné teszi az egyénre szabott **nem** metafizikai önkorrekciót, melyek szociológiai mértékű összeadódása változtathatná meg csupán a világot.*

*Minekutána hűségesek az eredeti irracionális, vallásos istenképzet világának tudati halo-udvarához, ezáltal hűen teljesítik az evolúciós kényszer eredeti adaptív forrásprogramját, így most már a tudat és annak metafizikai képzeteinek erejével pusztítják el az őket is létrehozó eredeti biológiai teremtést. Ahogy mindezideg is tették: mivel egy metafizikai értékrend alapján értelmezik a természet világát, ezáltal lehetetlenné teszik a mindenki megváltásának biológiai elvét és kiterjesztését a **tudattal nem rendelkező lények iránt is.***

Én ezt nevezem az eredeti bűnnek.

Az itt részletekben példázott „tradicionális látásmód” és képviselőinek némely kifícamodott máskéntlátása ugyanakkor, éppen a valóságtól és a földi léttől való elidegenedett távolsága segíthet a mindenki javára szolgáló fogalmi gondolkodás sokszínűségét erősíteni olyan meglátások révén amelyeket viszont csak ez a memetikai struktúra tesz lehetővé, ugyanis egyértelmű, hogy csak részigazságok lassan elévülő sorozatai formálják a társadalmi tudatot és benne a (szellem)történelmet.

Egyetlen kiemelésem a lehetséges ezerből a tanulmány célját illetően, hogy ugyanis a teljes isteni vezérlésű evolúció végcélja az ember kialakítása volt (bár előttem homályos, hogy mi célból) de akkor meg kell kérdeznem: Isten miért irtotta ki a megelőző 8 különféle embertípust, kezdve az Australopithecus-tól a Neander-völgyi emberig, amely utóbbi ráadásul nagyobb aggyal, már beszélt nyelvvel és temetkezési szokásokkal (ez a a tudat jele) rendelkezett és szinte teljesen vegán volt.

[Az izzadmányosan filozófikus terminológia, proletár nyelv és a gondolkodás minősége lemérhető az alábbi a szövegben majd sűrűn felbukkanó kifejezések használatában:

evolucionizmus , darwinista transzformizmus, kreacionizmust, modernizmus,

evolucionisztikus, kvantitativizmus, kriptozoológia, demokratizmus, kriptozoológia, axiológiai indifferentizmus, egalitarianizmus, kriptozoológia, kriptozoológia, demokratiko-liberális egalitarianizmus, primatológiai, magisteri potencialitás, explicité evolucionisztikus ember, nivellativizmus, stb. stb.

kész hipnotizmus!!!

*

A teljes eredeti itt olvasható:

http://www.bujiferenc.hu/download/buji1/buji1_02.pdf

(részletek)

Az itt következő gondolatok elé a szerzőnek – egyfelől saját álláspontját tisztázandó, másfelől merészségét magyarázandó – két megjegyzést kell fűznie. 1. E sorok írója jelen tanulmányában kifejtett nézeteit nem végleges álláspontnak, hanem csupán egy olyan munkahipotézisnek tekinti, amely a későbbiek folyamán – egy, a témában való további elmélyülés során – két szempontból is mindenképpen meghaladandó lesz: meghaladandó lesz először is azért, mert a mind magasabb rendű biológiai formák megjelenése mögötti spirituális háttér nem kapja meg benne azt a hangsúlyt, amelyet megérdemelne; másodsor pedig azért, mert a biológiai transzformizmust, vagyis a különféle organikus alakzatoknak az egymásból való kifejlődését éppúgy nem teszi kritika tárgyává, mint azokat a feltételezett okokat, amelyek ezt az átalakulási folyamatot az egyre magasabb rendűvé válás irányában meghatározzák. 2. Ez utóbbi megállapítás már magában rejti a magyarázatát annak a merészségnek is, amely a szerzőt oda vezette, hogy (minden szakirányú – biológiai, antropológiai, paleoantropológiai, paleontológiai, primatológiai stb. – képzettség hiányában) vállalkozni mert egy antropológiai kibontakozáselmélet körvona-lazására. Ugyanis a szóban forgó elmélet nem új tényekre, nem új kutatási eredményekre támaszkodik, hanem arra a többé-kevésbé tényekből álló szub-sztrátumra, amelyet a tudományos közmegegyezés hitelesített. Az imént említett megszorításoknak (a spirituális háttér felvázolásának és a transzformizmus kritikájának a mellőzése) éppen az az oka, hogy a jelen tanulmány evolucionista bázisról kiindulva is követhető és értelmezhető kíván lenni; vagyis csupán azt szándékozik bemutatni, hogy ugyanazoknak a tényeknek, amelyekre az evolucionizmus is támaszkodik – s amelyeket összegzőleg a bioszféra generikus összefüggéseként lehet meghatározni –, lehetséges egy másfajta, nem evolucionista értelmezése is, s hogy a tények inkább ez utóbbi irányba »szorítják« az elfogulatlan elmét. Talán már az eddigiekből is kitűnik, hogy az alábbi gondolatok az ember eredetére vonatkozó magyarázatoknak egy kevésbé ismert nyomvonalán haladnak, s éppen annyira különböznek a ma már döntően elavultnak

tekinthető kreacionizmustól, mint az egyeduralkodó szerepre jutott evolucionizmustól. Azonban maga a »nyomvonal« kifejezés is jelzi, hogy e vállalkozás korántsem előzmények nélküli. Itt mindenekelőtt Karl Schnell, Otto Hamann, Max Westenhöfer és Edgar Dacqué neve említhető.

2 *A kreacionizmusról, vagyis arról, hogy Isten mind az állatfajokat, mind pedig magát az embert (s ez utóbbit egyaránt test és lélek szerint) közvetlenül teremtette, a katolikus egyház szá-zadunk harmincas évei körül mondott le. Az ezt követő hozzávetőlegesen húsz-harminc évig tartó kínos hallgatás magyarázza azt a kirobbanó lelkesedést, amellyel egyházi részről Pierre Teilhard de Chardin transzcendenciába nyújtott evolucionizmusát fogadták. Az egyház mai ál-láspontja gyakorlatilag megegyezik az általános és kurrens evolucionisztikus állásponttal (azért beszélünk »általános ... evolucionisztikus álláspont«-ról, mert az evolúció tudományos képviselői számos részletkérdésben – amelyek közül nem egy igen jelentékenynek tekinthető – nem ér-tenek egyet), már csak azért is, mert az egész kérdéskomplexumot immár tudományos (genetikai, paleontológiai, antropológiai, primatológiai stb.), nem pedig teológiai (dogmatikai, biblikus vagy fundamentális teológiai stb.) kérdésnek tekinti; az egyetlen különbség, hogy a teológiai álláspont az evolúció folyamatát **teleológiailag vezéreltnek** tekinti.*

Hogy a kibontakozáselmélettel ana-lóg elméletek sorsa miért alakult olyan mostohán, s hogy miért lett rendre és szükségképpen osztályrészük nemcsak egyszerűen a sikertelenség, hanem már a tudományos figyelem hiánya is, annak egy sajátos, és tudományosnak a legna-gyobb jóindulattal sem nevezhető oka van. Míg ugyanis mind a kreacionizmus-nak, mind az evolucionizmusnak megvolt a maga roppant erős társadalmi bázisa (az előbbinek az egyház, az utóbbinak a modernizmus), addig a kibontako-záselmélettel analóg elméletek sem hasonló jellegű érdekeltséggel, sem hasonló jellegű ellenérdekeltséggel nem rendelkeztek, s így azok ilyen módon – minden társadalmi háttér hiányában – pusztán néhány tudós privát teóriái maradtak. 3

A kétszáz éves modernizmus három alappillére a demokratizmusként megnyilvánuló antropológiai kvantitativizmus, a liberalizmusként megnyilvánuló axiológiai indifferentizmus és az evolucionizmusként megnyilvánuló »kriptoanimalizmus«. 4

3 *Josef KEIBL népszerűsítő munkájában a következő »tudományos« cáfolatra méltatja Westenhöfer gondolatmenetét: Westenhöfer szerint – mondja Keibl – »a bibliai Ádám ... nemcsak valamennyi embernek, hanem a mai majomfajoknak is az ősatya. Ez egy kissé furcsán hangzik, de megfelel elmélete logikájának: valamennyi emlős őse az emberi ősminta volt. ... És ha mindezt elfogadjuk, akkor szükségképpen azt az eredményt kapjuk: az ember és a majom rokonságban áll egymással. Akár Darwin szerint vesszük, akár Westenhöfer szerint. A rokonság, amit a darwinizmus minden ellenfele oly sértőnek talál, fennáll akár így, akár úgy – minek akkor hát a civakodás?*

4 *A jelen tanulmánynak természetesen nem áll szándékában foglalkozni a modernizmus evolucionizmuson kívüli két legjelentősebb változatával. Kénytelenek vagyunk azonban némi*

magyarazattal szolgálni a demokratizmus és a liberalizmus iménti minősítésére. Az antropológiai kvantitatívizmus (demokratizmus) ki nem mondott kísérlet arra, hogy az embereket pusztán mennyiségi, vagyis numerikus egységekként kezeljék – tehát olyan humánus kvantumokként, amelyekkel már akadálytalanul végezhető el a legkülönbözőbb statisztiko-mate-matikai műveletek (lásd a demokrácia megnyilvánulási formáit, például az úgynevezett »népszavazást«, amely egyforma súlyt ad, egyforma jelentőséget tulajdonít, egyforma felelősséget ruház egy, a legszűkebb körein túllátni képtelen, gyakorlatilag korlátlanul manipulálható emberre, valamint egy olyan emberre, aki az intellektuális és diszkriminatív képességeket a lehető legmagasabb fokozaton birtokolja [lásd ezzel kapcsolatban »A számok demokráciája. Matematika és társadalmi szemlélet« című tanulmányunkat a jelen kötetben]).

(-)

7 Hogy az általános elsötétedésen belül kiváltképpen a francia elsötétedés mennyire csupán bitorolja a »felvilágosodás« nevet, s hogy mennyire indokolt általunk eszközölt »átkeresztelése« (s ennek belátása a keresztény ember számára már-már kötelező érvényű), arra legyen elég ezúttal csupán két példát felhozunk: – míg a »sötét középkor« oly méltóságot tulajdonított az embernek, hogy még az angyalokat is szolgájaként rendelte, addig a »felvilágosodás« az embert nemcsak állattá, hanem egyenesen géppé alázta (miközben – paradox módon, s ugyanakkor sokat elárulva önmagáról – mindenképp méltóságát vette!); – a Nagy Francia Forradalomban – amely egyébként hét év alatt több áldozatot szedett, mint a legvérengzőbb spanyol inkvizíció hétszáz év alatt (igaz, e teljesítmény meghaladására a bolsevizmusnak átlagban hét nap is elég volt!) –, vagyis a francia elsötétedés e koncentrált kitörése alatt a párizsi község tanács szótöbbséggel megszavazta, hogy nincs Isten...

8 Először – a XVIII. században – a francia elsötétedésben, másodszor pedig – a XIX. század harmadik harmadában – a büchneri-haeckeli materializmusban tetőzött e gondolat.

(-)

Ami a »kriptoanimalizmust« illeti, e szemlélet szerint az ember voltaképpen állat, ráadásul olyan állat, amelyet a hozzá legközelebb eső állatfajtól alig választ el valami. Se szeri, se száma azoknak a hol burkolt célzásoknak, hol nyílt és félreérthetetlen tételezéseknek, amelyek szerint az ember nemcsak egyszerűen az állatvilágból származott, hanem most is állat. Ami pedig ennek testvéreszméjét, a »kriptomasinizmust« illeti, vagyis azt a szemléletet, amely szerint az ember tulajdonképpen egy jól megszerkesztett gép, ez a gondolat jelentős publicitást először a karteziánus filozófia, nevezetesen Descartes »állatgép«-konceptiója kapcsán nyert, majd pedig annak a »felvilágosodásnak« nevezett intenzív, aktív és agresszív elsötétedési folyamatnak a kapcsán, amely szerint az ember éppúgy gép, mint az állat, s ez utóbbtól csupán annyiban különbözik, hogy gerincvelejték. Míg a demokratizmus rejtett bázisa a kvalitástalan személy, vagy pozitívan megfogalmazva az emberek egyenrangúsítása, addig az axiológiai indifferentizmus (liberalizmus) – a

»szabadverseny« közgazdasági gondolatából kiindulva – a nézetek, szemléletek, elvek (vö. »szabadelvűség«), sőt az »igazságok« szabadversenyét hirdeti meg, melynek fundamentuma az elvek esélyegyenlő-ségének tételezése, vagyis az a ki nem mondott gondolat, hogy minden elv – szemlélet, nézet, gondolat stb. – egyenrangú. Tehát míg a demokratizmus az egalitarianizmust az emberek, addig a liberalizmus az elvek területére kívánja becsempészni.

(-)

Amit a számítógéppel kapcsolatban legelőször el szoktak véteni, az a következő: nem veszik észre, hogy a számítógép éppúgy nem számol, mint ahogy a kalapács sem kalapál; hanem mindkettő csupán eszköz, amivel számolni illetve kalapálni tud az – ember. Annak pedig, hogy a számítógép soha nem fog meg-tanulni számolni, két triviális oka van: egyrészt az, hogy eddigi, valóban hihetetlen mérvű fejlődése során még egyetlen lépést sem tett ebben az irányban, va-gyis egyetlen lépéssel sem jutott közelebb az emberihez (csak az emberi képessé-gek egy részéhez, amelyeknek egy másik részét a mechanikus gépekkel – s nem gépeknek – sikerült reprodukálni, sőt felülmúlni); másrészt pedig az, hogy nem várható, hogy arra az elhatározásra jusson, hogy számolni kezdjen. S mindaddig, amíg nem jut ilyen elhatározásra, éppen olyan áthághatatlan korlát fogja elvá-lasztani az embertől, mint az egyszerű gépeket. Félreértés ne essék! Akár a gépet akarják emberszerűbbé tenni, akár az állatot (respektíve a csimpánzt) akarják »megszólalásra« bírni (mint számtalan, mind ez ideig sikertelen kísérletben), a voltaképpeni cél nem az, hogy a gépből vagy a majomból embert faragjanak – mint ahogy a jóhiszemű publikum vélné –, ha-nem a gép és az állat hominizálásának örve alatt az emberről mint trogloditáról akarják lerántani a leplet. És a konkrét kísérletek (például azok, amelyek a csim-pánz kommunikációs készségének növelésére irányulnak), közvetlenül is ebbe az irányba mutatnak, hiszen annak a kommunikációs terrénumnak az elérése, ahol majom és ember találkozhat, sokkal nagyobb lemondást kíván az ember részéről, mint amekkora önmeghaladást eredményez a majomnál. Mindezek a törekvések és próbálkozások természetesen szükségszerűen kö-vetkeznek a modernista materializmusból. Hiszen a csak természeti erőket figye-lembe vevő álláspont szerint az ember egyébként sem lehet más, mint csak ter-mészeti, vagyis eddig még meg nem fejtett módon működő – tehát a tudomány mai állása szerint mesterségesen még reprodukálhatatlan – gép. E minimális, szinte csak a címszavakra szorítókozó eszmetörténeti háttér felvázolása mindenképpen szükséges volt ahhoz, hogy az olvasó lássa, mi volt a Sitz im Lebenje, milyen társeszmékkel együtt született meg az evolucionizmus modern gondolata. Ami az említett három eszmét, vagyis a demokratizmust, liberalizmust és evolucionizmust illeti, mindhármuk közös vonása,

hogy ellentmondanak az ember legközvetlenebb tapasztalatainak. Egyrészt ugyanis a demokratizmus legelszántabb híve sem tapasztalja és értékeli egyenrangúakként és azonos szinten állókként az embereket; másrészt a liberalizmus legelszántabb híve sem tapasztalja és értékeli egyenrangúakként és azonos szinten állókként az elveket; harmadrészt pedig az evolucionizmus legelszántabb híve sem tapasztalt még evolúciós vagy azzal analóg folyamatokat.

(-)

A különféle populációk közötti »vertikális« különbségek éppen annyira kézenfekvők, mint az individuumok közötti hasonló jellegű különbségek. Tulajdonképpen rendkívül szigorú és különleges feltételeknek kellene érvényesülniük ahhoz, hogy minden rendű és rangú populáció vagy individuum egyenrangú legyen – olyan feltételeknek, amelyeket világunk nem ismer.

(-)

Az eddig elhangzottak során már szó volt arról, hogy a modern értelemben vett evolúciós folyamatok a régi ember számára olyannyira ismeretlenek voltak, hogy még szava sem volt ezekre. Ebből természetesen még kár lenne komolyabb következtetéseket levonni. Sőt, az evolúciós folyamatok léte vagy nemléte vonatkozóan még abból sem lenne szabad komolyabb következtetéseket levonni, hogy a mai embernek nincs evolúciós tapasztalata – csak evolúciós elmélete. Mert hangsúlyozzuk: nemcsak a régi, vagy nemcsak a modern embernek, ha-nem magának az embernek nincsen evolúciós tapasztalata. Ez nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy az univerzum az evolúciós, evolucionisztikus vagy ezekkel analóg folyamatról egyetlen adatolható példáról sem gondoskodik. A tapasztalati univerzumban ugyanis két alapvető módja van annak, hogy egy alacsonyabb rendű magasabb rendűvé váljék: a) az alacsonyabb rendűnek tekintett kiinduló létformában már eleve ott van a magasabb rendű cél-létforma (kibontakozás, evolutio); b) az alacsonyabb rendű kiinduló létforma és a magasabb rendű cél-létforma közötti minőségi többlet egy lényegileg külső, a többlet-kvalitásokat már eleve birtokló létformától származik (»fejlesztés«, hozzáadás).

(-)

16 Hiszen – nyilván szimbolikusan megfogalmazva – abban, ami »több«, mindig benne van a »kevesebb«, míg a »kevesebben« sosincs benne a »több«.

17 Természetesen az ember esetében »faji határokról« csak analogikus értelemben beszélhetünk, s azok nem biológiailag determináltak, mint az állatfajok esetében, hanem szellemileg. Ilyen módon válik lehetségessé az, hogy két emberi individuum között akkora vagy még nagyobb különbség

lehessen, mint két, eltérő evolúciós szinten lévő állatfaj között.

18 *Az alászállás törvénye egyetemes. Következik ez abból, hogy ami Isten kezéből kikerül, az – éppen esszenciális istenközelsége folytán – a lehető legmagasabb rendű, s önmaga kezdetétől – princípiumától! – való távolodása következtében egyre alacsonyabb és alacsonyabb hierarchikus létfokozatra száll alá. Ez a metafizikai alapelv egyébként a hétköznapi mikrintervallumaiban is tetten érhető. Elegendő csupán azt megfigyelni, hogy a megjavításhoz, a konstrukcióhoz mindig nagyobb energiárfordításra van szükség, mint az elrontáshoz, a destrukcióhoz – legyen szó akár gépekről, akár népekről. Néhány porszemmel pillanatok alatt tönkre lehet tenni olyan gépeket, amelyek több ezer óra koncentrált anyagi és szellemi erőfeszítés eredményei. Tükrökkel, színes gyöngyökkel s a modern kultúra egyéb »víványaival« hónapok alatt tönkre lehet tenni évezredek organikus rendjét.*

S különösen veszélyes, ha teisztikus oldalról fogadják el az evolúciós doktrínát, mert egy ilyen aktus implicite azt is magában foglalja, hogy ami Isten kezéből közvetlenül kikerül, az – primitív, kezdetleges.

(-)

Az evolucionisztikusan értelmezett fejlődés gondolatát tehát egyetlen analóg tapasztalat sem támasztja alá. Természetesen az eddig elhangzottak még nem zárják ki azt, hogy egy ilyen értelemben felfogott evolúció mint a természet kuriózuma létezzék. Viszont nem is kényszerítenek bennünket arra, hogy egy ilyen kuriózum létét feltételezzük.

Különösen kétségessé válik egy modern módon értelmezett evolúció, vagyis egy ilyen kuriózum léte akkor, ha figyelmünket az evolúciós folyamat organikus fázisának kezdetére irányítjuk.

Az »anyag élő állapotának« (Szent-Györgyi Albert) megjelenésével kapcsolatban csakúgy, mint az »anyag gondolkodó állapotának« létrejöttével kapcsolatban a vulgárevolucionista és vulgármaterialista nézet **19** a véletlenre hivatkozik: az egész evolúció véletlennek hihetetlen (sic!) sorozatának eredménye, szerencsésen egybeeső feltételek és körülmények grandiózus szériájának következménye. Ezzel a nézettel szemben mindössze egyetlen, már-már naiv példára érdemes csak hivatkozni. Bizonyára még sokak előtt ismert a régi konyhák eszköze, a derélő, vagy ismertebb nevén derelyemetsző. Egy roppant egyszerű szerkezetéről van szó, amely mindössze három részből áll: egy rövid nyélből, egy cikcakkos peremű kerékből – mely a különféle tészták (levestészta, derelyetészta stb.) esztétikus feldarabolására szolgál –, valamint egy kis tengelyből, amely e két részt összekapcsolja.

19 *Ami a »vulgár-« előtag materializmussal kapcsolatos használatát illeti, még a látszatát is szeretnénk elkerülni annak, hogy ha egyszer van vulgármaterializmus, akkor van olyan materializmus is, amelyik nem vulgáris. A materializmus – legyen az bármily magas intellektuális szinten megfogalmazva – bensőséges és elszakíthatatlan kapcsolatban áll a különféle rendű és rangú vulgáritásokkal, vagyis – mint ahogy azt a latin vulgatus magyar megfelelői jelzik – a közönséges-*

séggel, a mindennapisággal, sőt – ha a szót szigorúan etimológiai értelemben vesszük – az aljas-sággal is. A materializmus – mint minden eszmeiséget megcsúfoló eszme – a szó legszorosabb értelmében alá-való; mert az a szemlélet, amely szerint minden ember alulról való (vö. ember = állat), maga is alá-való. Ezt fejezi ki gazdaságtana (a »gyomor« primátusa a szellem felett), ezt fejezi ki társadalomtana és politikája (nivellativizmus, demokratizmus, liberalizmus, egalitarianizmus, proletárdiktatúra, népfelség stb.), s ezzel együtt általában mindennemű arisztokratikus és kvalitatív gondolat radikális elutasítása), s ezt fejezi ki individuál-, szociál- és hisztorikodeterminizmusa is.

S itt, ezzel a roppant egyszerű eszközzel kapcsolatban lepleződik le a matérialevucionista véletlen-koncepció hamissága. **Felmerül ugyanis egy döntő kérdés: hogyan keletkeznek a derélők? »Kialakultak« – vagy csinálták, készítették őket? S ha »kialakultak«, akkor vajon a föld mélyéből bányásszák őket, vagy talán itt-ott elszórva a külszíni fejtés számára is hozzáférhető? E kérdésekkel egy roppant egyszerű és kézenfekvő dologra szeretnénk rávilágítani. Arra tudniillik, hogy annak esélye (vö. »véletlen«), hogy derélőbányák és derélőmezők legyenek, vagyis hogy derélők egymás mellett tömegével forduljanak elő, összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint hogy pusztán véletlenül élet keletkezzék, nem is beszélve arról, hogy az egészen a tudat szintjéig eljusson. Vajon miért nem hozott létre a mindenható véletlen, **20** vagy ha úgy tetszik a preorganikus evolúció az életnél nagyságrendek garmadájával egyszerűbb dolgokat, olyan dolgokat, amelyeket még az ember is könnyűszerrel elő tud állítani? Mert nemhogy derélőmezők nem keletkeztek, de egyetlen derélő sem keletkezett – hanem azt minden alkalommal készítenie kellett egy értelemmel és céltudattal rendelkező lénynek! Ennél többet és »mélyebbet« talán nem is érdemes mondani az élet, a bioszféra, s benne az ember »véletlenszerű« keletkezéséről.**

(elképesztő !!!!. H.L.)

A valamivel intelligensebb evolucionista hozzáállás szerint az élettelen anyagot bizonyos törvényszerűségek hajtották az élet és a tudat felé. Nyilván az élő anyagnak azok a törvényszerűségei, amelyek azt merőben különböző tulajdonságokkal ruházták fel, mint amilyenekkel az élettelen anyag rendelkezik, vagy már előzőleg – és pedig kezdettől fogva (igaz, hosszú időn keresztül még érvényesületlenül) – benne voltak az élettelen anyagban (s akkor jaj az anyagelvűségnek!), vagy pedig az élő anyag születésének pillanatában tétettek hozzá (s akkor kétszeresen is jaj neki!). A »kétszeres jaj« minden bizonnyal nem szorul különösebb magyarázatra, hiszen egy, az élet születésénél bábáskodó értelmet feltételez. Ami azonban az »egyszeres jaj«-t illeti, erről egy kicsit bővebben kell szólnunk. Ha feltételezzük, hogy az élettelen anyagban – és pedig évmilliárdok-kal az élet létrejötte előtt! – eleve olyan törvényszerűségek rejtlettek, amelyek később aktualizálódva az élet kibontakozását

irányították; ha feltételezzük, hogy az élettelen anyag már évmilliárdokkal az élet születése előtt olyan volt, hogy majdan lehetővé tegye az élet és a tudat megszületését, vagyis – ha csak potenciálisan is – olyan törvényszerűségekkel rendelkezett, amelyek az anyag fejlődését nemcsak a pusztán élet irányában voltak képesek szabályozni, hanem annak a tudatnak az irányában is, amelynek révén »az anyag elgondolkodhatott önmagáról« – akkor ezek a törvényszerűségek aligha tekinthetők másnak, mint rendkívül értelmeseeknek, bölcseknek és előrelátóknak, hiszen az értelmetlenből értelmeset tudtak varázsolni, és pedig hihetetlen szisztematikussággal és szívóssággal, millió és milló buktatón keresztül, millió és millió váratlan és előreláthatatlan helyzet megoldását előre biztosítva. Hogy ez mennyire így van, ahhoz elegendő csupán azon elgondolkodni, hogy egy évszázad tudósai is csupán töredékeik voltak képesek felfogni e törvényeknek, magának az életnek a titkához pedig – az élő az életteltől elválasztó, mesterségesen csak egy irányból, az élet elpusztításának irányából áthágható szakadék megfejtéséhez – több mint száz év intenzív kutatásával egyetlen lépéssel sem jutottak közelebb.

20 Amit a teológiai háttérű szemléletek Isten mindenhatóságának, avagy a mindenható Istennek tulajdonítanak, azt a materialisztikus háttérű szemléletek a mindenható Véletlennel. Hogy mit is jelent ez? Pontosan azt, hogy míg a mindenhatóságra – erre a valóban isteni kvalitásra – az utóbbiaknak is szükségük van, addig Istenre már nincs. A mindenható jelzővel a véletlen viszont isteni rangot nyert – legalábbis bizonyos szemléletek körében. Kérdés persze, hogy a »mindenhatóság« mit szól ehhez a véletlennel való rangon aluli kényszerházassághoz. Mindenesetre, a mai evolucionista ember az emberfeletti, csodaszerű dolgokat éppúgy elfogadja, mint a régi ember, csak a háttérben a Véletlent keresi, s nem Istent.

Az eddig elmondottak hevenyészett körvonalát adják annak az elvi keretnek, amelyben tulajdonképpen témánk – az ember kibontakozásának folyamata – elhelyezhető. Aligha lehet kétségbe vonni, hogy az emberszabású majmok és az ember közös őstől származnak (csak mellelleg jegyezzük meg, hogy a kreacionizmus sem mond mást, ámde esetében ez a közös őst – Isten).

(-)

Az »utolsó közös őst« által képviselt faj vagy populáció kettéválása majomi és emberi ágra egy bizvást csodálatosnak nevezhető folyamatot eredményezett. Míg a közös töből kiinduló egyik – emberi – vonal tovább folytatta a mögötte álló, az elválás pontját megelőző fejlődést, sőt ezt a fejlődést rendkívüli módon felgyorsította, addig a másik – majomi – vonal, noha ugyanannak a korábbi fejlődésnek volt az örököse, mint az emberi vonal, ettől az utolsó közös ponttól fogva »látványosan« fejlődésképtelenné bizonyult. Összhangban van ezzel az a tény is, hogy míg az emberi vonalat a minduntalan nekilendülő, majd rendre visszahanyatló evolúciós

próbálkozások garmadája tarkítja, addig a majomi vonalat ez alatt az időszak alatt evolúciós passzivitás jellemezte. **25** Vajon mi lehetett az oka annak, hogy két, egyetlen töről fakadó vonal ennyire végletesen ellentétes pályát futott be? A környezeti hatásokban – amelyek az evolúciós teória szerint a fajok fejlődését eredményezik **26** – aligha kereshető a szóban forgó ok, hiszen a két vonal egyes képviselői még mind a mai napig ugyanabban a biotópban élnek, s egy korábbi időszakban – az ember északi irányú kirajzását megelőzően – ez még inkább így lehetett. A környezeti változások csak olyan módon eredményezhettek különbséget, hogy a két leszármazási vonal elkezdett teljesen eltérő válaszokat adni ugyanazokra a kihívásokra. S az ember volt az az élőlény, aki a környezeti kihívásokra először adott nem testi válaszokat. Az ember ilyen módon egyáltalán nem különleges körülményeinek köszönheti szapiencializálódását, hanem önmagának. Hogy miért kezdett el olyannyira radikálisan eltérő válaszokat adni az emberi és az (emberszabású) majomi filum gyakorlatilag ugyanazokra a kihívásokra – nos, éppen ez a kérdés. Erre a kérdésre persze aligha lehet más választ adni, mint azt, hogy míg az egyik vonalat egy evolúciós potencialitás hajtotta mind magasabb rendű formák felé, addig a másik vonalban egy ilyen potencialitás nem érvényesült. Annak a nézetnek, amely szerint ezt a végletes fejlődési divergenciát az emberi evolúciós vonal esetében a körülmények csaknem tökéletesen szerencsés összjátéka eredményezte, egy elfogulatlan ítélő-képességgel rendelkező ember számára legalábbis gyanúsnak kell tünnie. **27** Az evolúciós potencialitás »stafétabotját« – vagy ha úgy tetszik »információs csomagját« – az utolsó közös őst képviselő faj vagy populáció tehát csak annak a leszármazási vonalnak adta tovább, amelyből végül is ember lett. Vagyis teljesen megtévesztő itt »kettéágazódról«, »villásodásról« beszélni. Ahhoz ugyanis, hogy az utolsó közös őst leszármazottainak egy része a mai emberszabásúakká váljon, le kellett »kanyarodniuk« arról az evolúciós csapásról, amely akkor az élet legegyszerűbb formájától e közös ősig vezetett – hogy aztán ez az evolúciós törzs majd töretlenül továbbvezethessen a Homo sapiens sapiensig. Vagyis az emberszabású majomi és az emberi vonal elválását éppen az jellemzi, hogy a továbbtökéletesedésre kész evolúciós csapásról ekkor ágazott le az utolsó par excellence állati vonal. Az eddig elhangzottakból talán úgy tűnhet, hogy az utolsó közös őst emberi volta inkább csak abból vezethető le, hogy az evolúciós képességet – ami ez esetben nem más, mint az emberré válás képessége – csak az egyik, nevezetesen az emberi vonal örökölte. Hogy ez mennyire nem így van, s hogy az utolsó közös őst esszenciális emberségének morfológiai bizonyítékai is vannak, ennek bizonyítása a következő oldalak feladata lesz. Mert bármennyire is meglepő, az utolsó közös őst számos olyan jellegzetességet mutat, amelyet a mai emberszabásúak már réges-rég elveszítettek, az ember azonban még őriz. **28**

25 Az emberi ág a fejlődéssel összekötött szédületes variabilitás jeleit mutatja, ellentétben a majomi vonallal, éspedig olyannyira, hogy a tudósok az egyre újabb és újabb evolúciós formációk között mind a mai napig képtelenek eligazodni, és félő, hogy az újabb leletek még csak tovább fogják bonyolítani a helyzetet. Lehetetlen észre nem venni azokat az evolúciós próbálkozásokat, amelyeken keresztül az ember a legkülönfélébb irányokban kereste önmaga kibontakozásának egyetlen útját.

26 Primitivitását kiemelve ezt az elméletet nevezi László András **roppant találóan »dörzshatás-elméletnek«.**

27 Ha esetleg még akceptálható is az, hogy emberi evolúciós ág hihetetlen mérvű fejlődését e fejlődés számára kedvező véletlenek egyedülállóan szerencsés összjátéka tette lehetővé (ha enyhén szólva nem is túlzottan tudományos feltevés), de hogy a majomi »evolúciós« ág ugyanekkor – és döntően ugyanott – olyan kedvezőtlen létfeltételek sorozatával találkozók, amelyek teljesen megakasztják, sőt talán visszavetik fejlődésében, nos ez – ha legalább megközelítően egyenlő mértékkel mérünk – már elképzelhetetlen. Szerencsés körülmények rendkívüli sorozata szerencsétlen körülmények rendkívüli sorozatának tözsomszédságában – ez az, ami elfogadhatatlan. Tulajdonképpen már a szerencsés körülmények sorozatának megelőlegezése az emberi vonal számára is erős túlzásnak minősíthető, hiszen az utolsó közös őstől fogva az emberi ágat éppen az elvetélt megoldások, a sikertelen próbálkozások garmadája jelzi és tarkítja, éspedig olyannyira, hogy minden helyes – evolúciós! – útra találást legalább egy tucat zsákutcában elhaló próbálkozás kíséri. A Hominidae-leletek hozzávetőlegesen 70-90 %-át a tudósok olyan vonalakba sorolják, amelyek nem vezetnek közvetlenül az ember felé, hanem evolúciós zsákutcák! Ami tehát az emberi filumot jellemzi, az éppen az óriási »evolúciós ellenállás« szisztematikus felszámolása, a minden sikertelenséget követő újrapróbálkozás.

28 Alapelveként szögezhető le: két faj közös ősei – egészen az utolsó közös ősig bezárólag – mindig **generálisabbak**, mint a két faj

(-)

36 Akik a munkának az emberré válásban meghatározó szerepet tulajdonítanak, azok megfedkezni látszanak arról, hogy azt a fajta munkát, amelyet az ember végezhetett (vadászat, halászat, gyűjtögetés, »társadalmi munkamegosztás« stb.), manapság számos állatfaj végzi – és mégsem válik emberré. Az a fajta munka, amely egyedül az ember sajátja, már csak az emberré válás igen előrehaladott fokán jelent meg, s így szerepe abban, hogy az »állat emberré váljék«, nem lehetett.

(-)

S ugyanebbe az irányba mutatnak az embrionális morfológia összehasonlító vizsgálatai is. Az embrionális morfológia tulajdonképpen az a terület, ahol talán a legkorábban és a legintenzívebben intézte támadásait a hagyományos kreáció-nizmus ellen az evolucionizmus. A kibontakozáselmélet számára azonban az összehasonlító embriológiára alapozódó evolucionista érvek a lehető legkönynyebben fordíthatók vissza az evolucionizmus ellen. Miről van szó? Már régen rájöttek arra, hogy az emberi embrió – fejlődésének egy korai szakaszában – az összetévesztésig hasonló bizonyos állatfajok embrióihoz, éspedig egy olyan rend szerint, amelynek révén az emberi embrió fokozatosan megy át a mind magasabb rendű állati törzsek és osztályok embrionális állapotain. Ebből evolucionista részről azt a következtetést szokták levonni, hogy az ember egyedfejlődése a korai – intrauterin (méhen belüli) – időszakban megismétli azokat a fokozatokat,

amelyeken törzsfejlődése során végigment. Mi ezt a következtetést készséggel elfogadjuk, csak arra szeretnénk figyelmeztetni, hogy amikor az emberi embrió fejlődése során keresztülmegy ezeken az »animálembrionális« fokozatokon, akkor nem állatként, azaz nem állati embrióként megy keresztül ezeken, hanem emberként, illetve emberi embrióként, s ennél fogva az úgynevezett »biogenetikai törvény« nem az ember állati törzsfejlődését demonstrálja, hanem azt, hogy az ember törzsfejlődése során éppúgy mindvégig ember, mint egyedfejlődése során. Vagyis ha az emberi embrió fejlődésének egy bizonyos fokán szakasztott olyan, mint egy kételtű faj embriója, akkor abból az ontogenetikus-filogenetikus párhuzam – a biogenetikai törvény – alapján arra kell következtetnünk, hogy egyrészt a tökéletes hasonlóság is hihetetlen különbözőségeket rejthet és rejt magában, másrészt pedig arra, hogy a törzsfejlődés fokozatain is az ember mint ember megy végig. Vagyis a szóban forgó analógia éppen azt mutatja, hogy az ember nem az állatból lesz – bármennyire is állatszerű legyen morfológiailag és anatómiailag –, hanem az emberből, s az állatok voltaképpen töredékemberek, az emberi fejlődés bizonyos szintjein megrekedt, majd pedig horizontális értelemben deformálódott élőlények. Mert amennyire az összetévesztésig hasonlít egymásra fejlődésének bizonyos fokán az emberi embrió és mondjuk a kételtűek embriója, s amennyire mégis végletesen különböznek egymástól, éppen úgy hasonlíthatott és különbözhetett egymástól az emberi »filogenetikus embrió« és egy másik, hozzá nagy mértékben hasonló, de az emberi potencialitást már nem hordozó állatfaj. Az ember az, aki mint az evolúció »végterméke«, az evolúció összes lehetőségét magában foglalja – mert átment rajtuk, s mint ember ment át rajtuk. Ezzel van összhangban az az általános és még az evolucionista munkákban is igen gyakran megtalálható – de soha komolyan meg nem fontolt – tétel is, amely szerint embrionális korban nem az ember majomszerű, hanem a majom emberszerű. Így például az emberszabásúak esetében az embrionális, sőt újszülött kori agykoponya-arckoponya arány hozzávetőlegesen megfelel az emberi embrionális illetve újszülött agykoponya/arckoponya aránynak, s míg az ember esetében ez az arány a felnőttkorban sem változik jelentősen, az emberszabású majmok esetében egy igen erőteljes hangsúlyeltolódás tapasztalható az arckoponya javára és az agykoponya hátrányára. Továbbá »a gorillaembrió és az újszülött gorilla koponyájának felszíne – éppúgy, mint minden más emberszabású majomé – az idősebbekéhez viszonyítva csaknem teljesen sima. Ebben a tekintetben sokkal jobban hasonlít az ember koponyájára, mint egy kifejlett gorilláéra. S ugyanígy az emberi koponyára emlékeztet az újszülött gorilla koponyája a homlokeresz hiánya miatt is, amely csak később fejlődik ki, míg az ember esetében egyáltalán nem fejlődik ki. Éppen ezért a koponya formájával kapcsolatban rendkívül indokolt arról beszélnünk, hogy mind az emberszabású majmok, mind az ember nagyjából azonos koponyatípussal

rendelkeznek fiatal korukig, s míg az ember továbbra is ezt az alaptípust viszi tovább, az emberszabásúak kopponyája a felnőtté válás során drasztikus átalakuláson megy keresztül. Vagyis akár indokolt is lehetne emiatt megfordítani az evolucionista tételt: nem az ember ismétli meg méhen belüli egyedfejlődése alatt állati törzsfelődésének fokozatait, hanem a különféle állatfajok mennek keresztül egyedfejlődésük korai szakaszában az emberi törzsfelődés megfelelő intervallumain – csak hogy egy adott szinten mind leszakadnak erről a kibontakozási törzsről. Azonban nemcsak ez az egyetlen olyan példa, amellyel alátámasztható az a gondolat, hogy egyedfejlődésének korai szakaszában nem az ember majomszerű, hanem az emberszabású majom emberszerű. ⁴⁹ Ilyen például az, hogy az újszülött gorillának nincs homlokeresze, s az csak később fejlődik ki. Az öreglyuk helye pedig – amely a testtartás szempontjából meghatározó – a majom- és emberembrión ugyanott található, s míg az emberszabású majmok esetében az öreglyuk helyzete a későbbiek folyamán jelentősen megváltozik, addig az ember esetében lényegileg változatlan marad. Mindezekből a jelekből következik, hogy a főemlősök általában, és az emberszabásúak különösen törzsfelődésük bizonyos szintjén (s ezt jelzi egyedfejlődésük méhen belüli szakaszának az a szintje, amelyen morfológiailag legközelebb állnak az emberhez) szükségképpen magukon viselték az emberre való evolúciós nyitottságot. Ugyanis minden magasabb fokú formáció végigmegy az alacsonyabb fokú formációk alapformációin, tehát azon a formán, amelyből az alacsonyabb forma leágazott arról a törzsről, amely a magasabb forma felé vitt. Ilyen módon az alacsonyabb rendű fajok minden esetben melléktermékei, és pedig fejlődésképtelen melléktermékei az evolúciós folyamatnak. Az állat azonban nem egyszerűen az emberi törzsfelődés bizonyos fokán megrekedt ember, hanem az egyetlen – emberi – törzsfelődés bizonyos fokán keresztülhaladó és ak-tualizálódó emberről levált – evolúciós szempontból terméketlen – melléktermék. Ezért a majomi alak jól láthatóan egy befejezetlen, félkész alak, amely az emberben teljesedett be, bontakozott ki teljesen.

49 Csak melleleg jegyezzük meg, hogy ha burkoltan és akaratlanul is, de maguk az »emberszabású« illetve »emberszabású majom« kifejezések is ebbe az irányba mutatnak, hiszen nem az embert hívják »majomszabású«-nak.

(-)

Az evolúció pontos és szigorú meghatározásán túl szólnunk kell egy koránt-sem magától értetődő dologról, nevezetesen arról, hogy a fejlődésnek mi a mértéke, hogyan jelenik meg a fejlődésben a magasabbrendűség–alacsonyabbrendűség kérdése, s hogy az egyáltalán mi alapján »mérhető«. Mindjárt az elején le kell szögeznünk, hogy a környezethez és az életfeltételekhez való alkalmazkodás, amelyet

evolucionista részről nemegyszer figyelembe szoktak venni a fejlettség megállapítása érdekében, semmiképpen nem lehet az evolúció mértéke. Erre vonatkozólag csupán egyetlen példát szeretnénk felhozni: míg a háziverebek vagy a szivacsok kiválóan képesek voltak alkalmazkodni – akár jelentősen és gyorsan – megváltozott életkörülményeikhez is, a gorillák vagy az orangutánok az alkalmazkodási versenyben láthatólag igencsak alulmaradtak, és a kihalás szélén állnak. Ezzel kapcsolatban az embernek gyakran az a benyomása támad, hogy a magasabb rendű formák illetve fajok a létharcban kiszolgáltatottabbak, instabilabbak, mint az alacsonyabb rendűek. Természetesen értelmetlen lenne kétségbe vonni, hogy az evolúció során a fajok egyre magasabb szinten képesek megoldani – vagy inkább egyre magasabb szinten kényszerülnek megoldani (igaz, korántsem mindig sikerrel) – ugyanazt a feladatot – nevezetesen a létfenn-tartást –, viszont egyre bizonytalanabban. A kérdés tehát nagyon is indokolt: vajon miért hagyják el – mintegy a bizonytalan jövő érdekében – a stabil, már »bejáratott« formákat az evolúció során a fajok, s miért indulnak el egy beláthatatlan, millió veszéllyel leselkedő úton, hogy az állati lét tulajdonképpen és egyetlen kérdését, a létfenntartást más úton – és gyakran bizonytalanabb úton – próbálják megvalósítani? 54

54 Magától értetődik, hogy a fajok éppen az átmenetek alatt a legkiszolgáltatottabbak, és két stabil létforma között – attól függően, hogy hogyan vélekedünk a mikro- illetve makroevolúcióról – egy rövidebb-hosszabb időszakot éppen az instabilitás, következésképpen a kiszolgáltatottság fog jellemezni (vö. VIDA, p. 91: »...egy pánmitikus populáció sohasem alakulhat át az invertált kromoszómatípusra homozigóta állapotra, annak ellenére, hogy egy ilyen populáció életképes volna. A fokozatos átalakuláshoz ugyanis a populáció átlagos fitnessét [amikor az invertált és az eredeti kromoszóma azonos gyakoriságban van a populációban] állandóan csökkenteni kellene. ... Nyilvánvaló [azonban], hogy a speciáció során valahogy át kellett jutniuk az egyik adaptív csúcsról a másikra.«). Egyszerűbben fogalmazva: két stabil létforma közötti átmenet közepete egészen a »félútig« romlanak a faj túlélési lehetőségei.

55 E kérdés egy másik formája persze már korábban is elhangozhatott volna (akkor, amikor az élet keletkezéséről szóltunk): miért »akarná« az élettelen anyag stabil állapotát és kötéseit feladni, hogy rendkívül instabil élő anyaggá fejlődjék?

Kérdésünk tehát a következőképpen egyszerűsíthető le: tulajdonképpen miért fejlődik egyáltalán a növény- és állatvilág? Erre a »miért«-re azonban mindaddig nincs válasz, amíg az egyetlen tét a létfenntartás; ez a »miért« csak akkor kap választ, ha belépnek az emberi, a létfenntartáson túli tényezők. Vagyis a fejlődés mindaddig értelmetlen s ilyen módon indokolatlan, ameddig el nem éri az emberi szintet. S ez világít rá arra, hogy mi a mértéke egy adott faj fejlettségének. Ez a mérték ugyanis nem lehet más, mint maga az ember, pontosabban az emberközelség.

(-)

A generális formákat tehát egy formai nyitottság, morfológiai hajlékonyság és rugalmasság jellemzi: az adott határokon belül, az adott evolúciós szinten akármi válhat belőlük. Ha egy adott evolúciós szintet vizsgálunk, akkor azt láthatjuk, hogy egyes fajok csak kevéssé távolodtak el generális ősfarmájuktól, míg más fajok sokkal nagyobb mértékben – vagyis sokkal jobban specializálódtak. Mindazonáltal a vonatkozó szakterületek kutatóinak véleménye csaknem általánosnak tekinthető abban a tekintetben, hogy a ma élő fajok egyfelől az evolúciós folyamat melléktermékei, másfelől a specializációs folyamatok végtermékei (míg az ember az evolúciós folyamat – egyetlen – »végterméke«).

(-)

Minden állatfaj két fokozaton keresztül jön létre: egy hosszadalmas vertikális evolúciós felemelkedés révén – amelynek kezdetét az élet megjelenésének pillanata jelzi –, valamint egy ugyancsak hosszadalmas, de a gerincesek esetében az előbbi folyamatnál mindenképpen rövidebb horizontális specializációs letérés révén. Ez pedig azt jelenti, hogy az evolúciós törzsfá ég felé törő törzséről ezek a fajok (tulajdonképpen minden egyes faj) valahol leágaztak. Természetesen az evolúciós sebesség állandóan változott. A fosszilis rétegekben kiválóan tettenérhető, hogy évmilliók stagnálása után hirtelen evolúciós – és gyakran mindjárt specializációs – változások történtek. **59** Az evolúciós törzsfán azonban az ember különleges helyet foglal el, különleges pályát futott be: csak a vertikális evolúcióban vett részt, vagyis az egyetlen evolúciós csapásról egyszer sem tért le; úgy is mondhatnánk, egyszer sem engedett annak a kísértésnek, amelyek a környezetből érkező kihívások formájában a specializálódásra csábítottak. Az a vonal ugyanis, amely az élet legkezdetétől az emberig vezetett, mindvégig képes volt élni azzal a »specifikációs aszkézissel«, amely minden evolúciós előrelépés *conditio sine qua nonja*. Fel kell tételeznünk tehát, hogy az emberi filumot minden egyes evolúciós szinten a legkevésbé specializálódott, leginkább generális, s az evolúció irányá-ban nyílt forma képviselte. Vagyis az adott evolúciós szinten mindig a legáltalánosabb – az evolúcióra egyedül nyitott – forma képviselte az embert s mindazokat a fajokat, amelyek egy magasabb evolúciós szinten »terültek szét«.

59 A mikro- és makroevolúció hívei közötti vita háttérében tulajdonképpen az áll, hogy a horizontális modifikációk, amelyek nem eredményeznek evolúciós előrelépést, döntően mikrotranszformációk révén mennek végbe, míg az evolúciós előrelépést jelentő modifikációk döntően makrotranszformációkon keresztül valósulnak meg. Ha minden fajváltozást, nagyobb távlatú »biológiai mozgást« nem öntenének le az evolúció »generálszószával«, akkor nem lenne szükség fölösleges vitákra.

(-)

Nem akarunk túlzottan belebonyolódni a Neander-völgyi-problémába, mert az egy külön tanulmányt érdemelne. Tulajdonképpen témánk szempontjából csak az alábbiakra szeretnénk rávilágítani ebben az összefüggésben.

Hogy a Neander-völgyiek rendkívül gyors eltűnésének és – néhány ezer évvel később – a crô-magnoniak rendkívül gyors megjelenésének valamilyen köze van egymáshoz, az kétségtelen és vitathatatlan. Hogy az egyik eltűnésének és a másik megjelenésének mi volt a külső oka, azt nem tudjuk, s lehet, hogy soha nem is fogjuk megtudni. Azt azonban tudjuk, hogy a mai ember – a crô-magnoni – megjelenésével minden **töredék-embernek el kellett tűnnie, mivel létalapjuk megszűnt.** A beteljesedett emberi forma mellett nem létezhetek, mert a kibontakozott ember fényében értelmetlenné és anakronisztikussá váltak a be nem teljesedett, csak töredékesen aktualizálódott emberi formák (az állatok természetesen – minthogy nem az emberfélék közé sorolandók – nem ez utóbbi kategóriába tartoznak).

A Neander-völgyi-probléma tulajdonképpen azért precedens értékű, mert ha azt nem tudja az **evolucionista tudomány** megoldani, amit tőlünk mindössze 30 ezer év választ el, akkor a százezres, milliós, tízmilliós, sőt százmilliós nagyságrendekkel korábbi eredetkérdéseket még kevesebb joggal nyilváníthatja megoldottaknak.

(-)

Az ember nem esetleges következménye az evolúciónak, sőt még csak nem is célja, noha az evolúció az emberben érte el csúcspontját, s az ő szintjén egy olyan minőségi változás történt, ami – habár folyamatos előkészületeket tettek rá a mind magasabb rendű fajok – korábban ismeretlen volt. Az ember – saját törzsfajlódási kibontakozásában nézve – maga az evolúció. Azok a »specializálódások«, amelyek az emberi testen illetve testben jöttek létre (ilyen mindenekelőtt a felegyenesedett testtartás és az állóláb) már egyáltalán nem tekinthetők olyan értelemben vett specializálódásoknak, mint a korábbi specializálódások. Nemcsak egyszerűen azért, mert a specializálódásnak az a lényege, hogy a faj a környezet kihívására testével válaszolt (s ezáltal elzárta maga elől a szellemi irányába való továbblépés lehetőségét, amelynek ugyebár vannak testi feltételei), míg az embert az jellemzi, hogy nem testével válaszolt, hanem szellemével, s ha volt is testi válasza, az szellemi válaszának *conditio sine qua non*ja volt; tehát nemcsak ezért nem tekinthetők az ember sajátos testi jegyei a specializációs folyamat eredményeinek, **de azért sem, mert sem további számottevő szomatikus specializációra, sem további számottevő szomatikus evolúcióra nem lehet számítani.** Az emberrel befejeződött a biológia **evolúciója.** S az organikus fejlődés során mindig a végpont, a ki- vagy beteljesedés minősíti a korábbi, töredékes, »félkész« stádiumokat.

AZ EMBERRÉ VÁLT EMBER

Ha mindaz, amit a generalitásról, a specializálódásról és az evolúcióról elmond-tunk, igaz (és ismét hangsúlyozzuk, hogy az elmondottak összhangban vannak a recens tudományos állásponttal, ha bizonyos, általunk levont következtetéseket ez utóbbi nem is mert levonni), akkor ebből egy aligha túlbecsülhető dolog kö-vetkezik: az, hogy az evolúció sajátossága korántsem egyetemes sajátossága a bio-szférának, hanem csak egyetlen, az élet legkezdetlegesebb formáját a mai emberrel összekötő vonalra vagy evolúciós törzsre – a »vörös fonal«-ra – vonatkozik, s a kü-lönféle fajok – legalábbis amelyek nem specializációs, horizontális morfológiai transzformáció révén vannak összekötésben – csak ezen a törzsön keresztül kapcsolódnak egymáshoz. Eszerint az összes állatfaj a vertikális evolúciós törzs-ről való horizontális specializációs leágazás eredménye, vagyis olyan zsákutca, amely a további fejlődés irányában zárt. Ezzel szemben a fejlődés egy közép-on-ti törzsön keresztül ment végbe, amely mindig az adott evolúciós szintnek meg-felelő lehető legegységesebb formát őrizte, miközben specializációs kisugárzások szériáinak volt alapformája.

A következőképpen foglalhatnánk össze eddigi eredményeinket. Az evolúció nem egyetemes: csak egyetlen törzs evolválódik. Az állatfajok, minthogy leágaztak erről a törzsről, elveszítették evolúciós potencialitásukat. Az említett törzs – az egyetlen evolúciós vonal – kezdettől fogva az emberi kibontakozás vonala volt. Az állatfajok az evolúció melléktermékei. Az evolúció egyedül az ember evolúciója. Az állatfajok az emberi fejlődés bizonyos szintjein az egyetlen és emberi evolúciós törzsről leszakadt fajok. Ezeket a kétségtelenül merésznek tűnő feltételezéseket azonban bárki számára-ra belátható tények is alátámasztják. Úgy hisszük, hogy első ilyen bizonyíték egy triviális evidencia. Ugyanis ép-pen az teszi lehetővé a bioszféra hallatlan gazdagságát és hierarchikus tagoltsá-gát, hogy az evolúció nem egyetemes érvényű: az, hogy nincs általános fejlődés, s ami egyszer egy bizonyos hierarchikus szinten létrejött, az szükségképpen meg-reked azon a szinten, vagyis nem fejlődik tovább. Ha ugyanis az evolúció – miként azt az evolucionisták minduntalan sugallják – egyetemes lenne, akkor tulajdonképpen az összes alacsonyrendű formának már réges-régen magasabb rendű formákká kellett volna fejlődnie, ami természet-szerűen azt eredményez-né, hogy nem lennének alacsony evolúciós fokon álló fajok – holott minél ala-csonyabb evolúciós szinteket vizsgálunk, a fajok gazdagsága annál szembeöt-lőbb! A bioszféra egésze, a fajok összessége tehát egyáltalán nincs evolúciós mozgásban, hanem kivétel nélkül minden egyes fajt evolúciós stagnálás jelle-mez. Az evolúció során ugyanis nem a bioszféra egésze emelkedik fölfelé a hie-rarchikus struktúrá-n, hanem egyfelől csak az emberi fejlődés »vörös

fonala«, másfelől pedig a mindig aktuális evolúciós csúcspont. Ezzel a folyton – de mak-roevolúciós ugrásokkal – magasabbra és magasabbra emelkedő csúcsponttal azonban nem mozognak, nem emelkednek együtt a korábbi szinteken szét-sugárzódott fajok, hanem azok lényegileg – vagyis evolúciós szempontból – mindig azon a szinten maradnak, amelyen létrejöttek. **67**

67 *Az egyetlen ellenvetés erre az lehetne, hogy az élet folyamatosan keletkezik az élettelen-óból, s ilyen módon a mai primitív formák evolúciója sokkal később kezdődött, mint azoké, amelyek magasabb organikus szintekre jutottak. Ezt az álláspontot azonban az evolucionizmus sosem merte felvállalni, nem utolsósorban azért, mert ha ez így lenne, akkor érthetetlen lenne, hogy mai tudományos felkészültségével az ember miért nem tud tanúja lenni ennek a perma-nens – és recens! – »ősnevezésnek«, nem is beszélve arról, hogy évszázados próbálkozása elle-nére is miért nem tudja reprodukálni az élet ilyen módon való keletkezését (különösen a szovjet biológia mozgósított nagy erőket annak érdekében, hogy az élettelenből életet állítsanak elő, s közben még a csalásuktól sem riadtak vissza: miután filmfelvevővel rögzítették egy élő organizmus halálát és felbomlását, visszafelé lejátszva a filmet azt a hitet keltették, mintha a kamera előtt az élettelen részekből egy élő organizmus állt volna össze). Csak mellesleg jegyezzük meg, hogy ennek ellenére a materialista tudomány még mind a mai napig abban a hiszemben van, hogy az élet pusztán szervezés kérdése: kellő pillanatban a megfelelő elemeket olyan helyzetbe kell hozni, hogy azok elkezdjenek élni. De még ha feltételezzük is – természetesen meg nem engedve –, hogy ez így »működőképes« volna, az ilyen irányú kísérletekkel próbálkozó tudósok még így is elkövetnek egy súlyos logikai hibát: mert ha bizonyos elemek – kellő pillanatban »helyzetbe hozva« – el is kezdenének »élő anyagként« működni, a »szervezést« végző tudósok szerepe akkor sem lenne más, mint egyszerű bábáskodás, vagyis az, hogy kedvező alkalmat biztosítsanak az élet megjelenése számára – s az életet eredményező ok továbbra is megmaradna az ismeretlenség homályában. S hadd hivatkozzunk itt egy analógiára, mely talán megvilágíthatja a helyzet fonákságát: attól még egyetlen szerkezet vagy gép sem kezdett el működni (»élni«), hogy elemeit, részeit a tervek szerint összeillesztették; ezáltal csupán működésének lehetőségét teremtették meg – vagy hogy az előbbi szóhasználattal él-jünk: kedvező alkalmat biztosítottak működéséhez. A működéshez, a meginduláshoz azonban valamire még szükség van egy gépnél is... Az, hogy még az élet tökéletesen reprodukált anyagi háttérstruktúrája sem »kap életre«, egyetlen triviális példából látható: ha egy bármilyen magot enyhén megpörkölünk, azonnal megszűnik benne az élet, de maga az a struktúra, amely az élet alapja volt, változatlanul megmarad – s a mag mégsem kelthető életre! Másfelől pedig egy ilyen »megszervezett« és – nyilván hallatlanul bonyolult – tudományos manipulációk segítségével előállított élet csak azt bizonyítaná, hogy már az élet strukturális alapjainak előteremtéséhez is egy rendkívüli intelligenciára volt szükség, s az »véletlenül« nem »állhatott volna össze«.*

(elképesztő !!!!. H.L.)

(-)

De nemcsak a majmok fejlődése nem mehetett végbe – s nemcsak Amerikában. Mert ami a globális – pláne planetáris! – evolúció elvének hamisságát legszembetűnőbben aláhúzza, az az, hogy egyetlen olyan kontinensen (Amerika,

Ausztrália) és egyetlen olyan nagyobb szigeten (Madagaszkár, Új-Zéland, japán szigetek, Tasmánia, brit szigetek) sem ment végbe önállóan semmiféle evolúciós előrelépés, amely elszakadt attól a kontinentális komplexumtól, amelyen az evolúció folyamata lezajlott; magasabb evolúciós fokra lépés ugyanis csak ott lehetséges, ahol jelen van az evolúció egyetlen »vörös fonala«. Két fontos következtetést vonhatunk le az eddigiekből: nincs egyetemes evolúció, hanem csak egyetlen törzs fejlődik: az emberi – helyesebben maga az ember. A mindig emelkedő aktuális evolúciós csúcstól hátrahagyott evolúciós fokozatok fejlődésképtelenek, s csak az aktuálisan legmagasabb rendű formáció fejlődik tovább; az a forma, amin már »keresztülment« a fejlődés, amin már átlendült az evolúció, elveszítette evolúciós képességét: többé nem fejlődhet.

Ezek után próbáljuk meg megvizsgálni azt az egyetlen evolúciós törzset, amelyről a letérés evolúciós szempontból végzetes volt. Mint már említettük, ennek a vonalnak mindvégig, vagyis egészen az ember megjelenéséig őriznie kellett generalitását, és pedig abszolút generalitását, vagyis tartózkodnia kellett minden specializálódástól. Ismételjük, hogy ez csak a legnagyobb fokú »specializációs aszkézis« révén történhetett, ugyanis nyilvánvaló, hogy ez a vonal is számtalan, specializációra »felszólító« kihívással találta magát szembe. Hogy ez hogyan történhetett, vagyis hogy ilyen körülmények között egyáltalán hogyan maradhatott fenn ez a vonal és az ezt a vonalat képviselő »fa-jok«, az egy olyan kérdés, amelyre igen nehéz válaszolni. Minden bizonnyal szerepet játszott ebben valamiféle biológiai »szerénység« is, nevezetesen az, hogy az adott faunában csak kevésbé került előtérbe, s ilyen módon a létharcban sem vett részt olyan intenzíven, mint a többi faj. Talán ez az egyik magyarázata annak is, hogy – az általános tudományos vélemény szerint – egyetlen élő és kihalt faj sem azonosítható az ember elődeivel. Ez nemcsak a főemlősökre és az emberszabásúakra, vagy az összes, ezeknél alacsonyabb rendű fajra vonatkozik, de bizonyos fokig a hominidákra is: különös, de a hominida fosszilis leletek döntő többsége (az adott tudós felfogásától függően 70-97%-a) nem közvetlenül az emberi vonalba tartozik, hanem egy arról való leágazást képvisel. **75**

Szoros összefüggésben van ez azzal, hogy manapság minden egyes fajt specializációs végterméknek tekintenek. Mióta pedig megjelent az ember, vagyis a biológiai evolúció kibontakozott formája, az összes olyan forma eltűnt, amely a hominida időszakban mellékszálakat képviselt. Hogy mit jelent ez? Az ember sosem volt sem dinoszaurusz, sem *Chirotherium* (kezesállat), sem koboldmaki, sem csimpánz. Minden bizonnyal hasonlíthatott egyes ma élő, kevésbé specializálódott fajokra, de egyikkel sem volt azonos, mint ahogy az egyedfejlődés kezdeti fokán is hasonlít bizonyos állati embrionális formákra – de nem azonos velük. Sőt, az evolucionista tudomány mindmáig nem tudott egyetlen olyan kihalt állatfajra sem rámutatni, amely valamikor az ember őse lett, lehetett volna. Az ember tehát

évszázmilliókon keresztül csak lappangott, és pedig nemcsak a korábban már említett potencialitás értelmében, hanem úgy is, hogy a számtalan faj között mintegy szerényen meg-húzódt, várva azt a pillanatot, amikor viszont robbanásszerű gyorsasággal kezdhet egyre meghatározóbbá válni; várta a pillanatot, amikor nem – mint előtte minden faj – testi erejével vagy gyorsaságával, mimikrijével vagy páncél-zatával, fogaival vagy karmaival, hanem szellemével szerzi meg azt az előnyt, ami minden egyes faj célja. Kétségtelen tehát, hogy a mai – kibontakozott – ember valamikori élőlények leszármazottja. Kétségtelen ugyanakkor az is, hogy nem leszármazottja egyetlen evolúciós törzsről már leszakadtak, s valóban kizárandók az emberi kibontakozás közvetlen vonalából).

75 *A két, fosszilis leletekben leggazdagabb formakört – az australopithecust és a Neander-völgyit (több száz, külön egyedhez tartozó lelet!) – rendszerint nem sorolják az ember közvetlen és egyenes ági elődei közé, hanem ezek csak utódok nélkül kiháló mellékágai az emberi fejlődésnek. A közvetlenül az emberhez vezető evolúciós főágot alig néhány tucat lelet képviseli, s a tudósok – abból a megfontolásból, hogy meglehetősen különös az az evolúciós szakasz, amely csak mellékszállakból áll, s a mellékszállakat összekötő fő szál hiányzik – ezeket is gyakran csak kényszerből sorolták az ember felé közvetlenül vezető progresszív főágba. Az emberi kibontakozás fokozatai tehát a megkövesedett nyomok révén tetten érhetők, de ezek alig mondanak valamit arról, hogy mi volt a közvetlen útvonala ennek a kibontakozásnak. A helyzetet tovább bonyolítja az, hogy egyfelől a nagy formakörök (*Australopithecus africanus*, *Homo erectus*, *Homo sapiens neanderthalensis*) korábbi képviselői gyakran magasabb evolúciós fokot mutatnak, mint a későbbiek, vagyis sok esetben jól láthatók a hanyatlás jelei; másfelől pedig ha e formakörök között az időrendnek megfelelően (vagyis növekvő értelemben) jól látható evolúciós különbségek is mutatkoznak, ezek egymásból való származtatása az idő- és az evolúciós rendnek megfelelően olyannyira kétséges, hogy a szakadékok áthidalása érdekében az adott formakört a megelőző formakör korai, de progresszív formáitól eredeztetik (ami úgyszintén azt mutatja, hogy az egyes formakörökre inkább a hanyatlás, mint a fejlődés a jellemző.*

Külön megfontolást érdemel itt az, hogy a több mint kétmillió éves úgynevezett 1470-es australopithecus-leletnek nincs homlokeresze, ami az »evolúciós« irreverzibilitást kimondó Dollo-elv értelmében azt jelenti, hogy mindazok a leletek, amelyeken homlokeresz volt található, nem tartoznak bele a közvetlenül az ember felé vezető vonalba – hiszen az embernek sincs homlokeresze. Ebből a megfontolásból kiindulva csaknem az összes olyan fosszilizálódott leletet ki lehetne iktatni a közvetlenül az ember felé vezető láncolatból, amely időrendben az 1470-es és a mai ember közé esik.

76 *Általában nem szoktak komolyabb jelentőséget tulajdonítani annak, hogy az emberi embrió mindig valamely faj embriójára hasonlít, s a kifejlett egyedek között már nincs semmiféle analógia. Mi azonban vizsgáljuk meg, hogy mi következik ebből.*

Mindenekelőtt azt kell észrevennünk, hogy az állatfajok embriói csak fejlődésük meghatározott szakaszaig emlékeztetnek az emberi embrióra. Az alacsonyabb rendű fajok esetében ez az intervallum aránylagosan rövidebb, mint a magasabb rendű fajoknál. A párhuzam azonban minden esetben még a faji specifikumok méhen belüli megjelenése előtt szűnik meg, s ez arra utal, hogy az adott fajiságnak nincs kapcsolata az emberrel, hanem arról van szó, hogy egy generális formában az ember törzsfjlődése és az adott faj törzsfjlődése egybeesett, s ez jelenik meg az állati illetve az emberi méhen belüli egyedfejlődések közötti analógiában. S ahogy leszakadnak a törzsfjlődés folyamán az állatfajok az egyetlen evolúciós törzsről – az emberi törzsről –, ugyanúgy kezdenek morfológiailag divergálni az egyedfejlődés során először az alacsonyabb, majd a magasabb rendű fajok embriói az emberi embriótól

(-)

Itt az ideje, hogy kitérjünk a már korábban ígért témákra, nevezetesen a helyes értelemben felfogott evolúció grafikus ábrázolásának kérdésére (noha már az eddig elhangzottak és ábrázoltak is sejtetnek e tekintetben egyet s mást). Fontos erre külön is kitérnünk, mert merjük állítani, hogy éppen a szemléltetésből származik a legnagyobb zavar. A szélteben-hosszában elterjedt törzsfák ábrázolások – amelyek között egyébként alig találni két egyformát – elkövetik az a súlyos hibát, hogy – a családfák mintájára (csak éppen nem felülről lefelé haladva, mint a családfák) – nem jelenítik meg a minőséget, s ez azt jelenti, hogy nem jelenítik meg az evolúciót. A törzsfák döntő többsége kizárólag az időtényezőt veszi figyelembe, illetve azt, hogy az evolúciós értékétől megfosztott időbe vetítve miképpen jelennek meg az evolúciós és specializációs elágazási pontok. A faji transzformációnak a függőleges időtengelyhez való hozzárendelése ugyanakkor kétszeresen is vizuális csapda: először is azért, mert minél magasabbra kerül egy-egy fajt jelképező ág, a faj annál magasabb rendűnek tűnik (holott ez nem feltétlenül van így); másfelől pedig mivel sikerült elhinteni az evolúció egyetemességének eszméjét, ez maga után vonta az idő előrehaladása = biológiai evolúció.

Mindazonáltal a növényvilág megjelenése nem egyszerűen evolúciós mellék-szál. Mert ha az állatfajokra az embernek saját élettéré megteremtése miatt volt szüksége, akkor a növényvilágra az állati élettér megteremtése végett, hiszen – mint említettük – egyedül a növények képesek szervetlenből szervest előállítani, s ilyen módon az egész állati lét alapjává válni. Mert »a növényvilág az élővilág minden más csoportjának, az állatvilágnak és az emberiségnek is létfeltétele«. Növényvilág nélkül elképzelhetetlen lenne az állatvilág; az állatvilág nélkül elképzelhetetlen lenne az ember: de mind a növényvilág, mind az állatvilág az emberi kibontakozás »melléktermékét« képviseli. A növényvilág evolúciós »értelme« nem a folytonos fejlődésben jelentkezik, hanem a folytonos fejlődésnek való bázisteremtésben.

ÖSSZEGZÉS ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

Tanulmányunkat arra az előfeltevésre alapoztuk, hogy ugyanazoknak a tényeknek, tapasztalatoknak és megfigyeléseknek az alapján, amelyre alapozva kidolgozták az evolúciós elméletet, ki lehet dolgozni az antropológiai kibontakozáselméletet is, sőt ez utóbbival szemben – hogy úgy mondjuk – kisebb ellenállást tanúsítanak a tények, mint az evolucionizmussal szemben. Kiindulópontként elfogadtuk azt az evolucionista tételt, amely szerint »mind az ember, mind a majmok közös

törzsalak leszármazottai«. Véleményünk szerint azonban ebből a tényből hamis következtetést vontak le: az ember állati eredetének következtetését. Ugyanakkor az evolúciót mint olyat is elfogadtuk, de csakis a szó szigorú – és etimológiai – értelmében, vagyis mint egy magasrendű potencialitás kibontakozási folyamatát. Vizsgálódásunk folyamán azt is látnunk kellett, hogy ez az evolúció egyáltalán nem egyetemes sajátossága a bioszférának, hanem csupán egyetlen filumra korlátozódik: arra a »vörös fonak«-ra, amely az élet ősfarmáját az emberrel összeköti. Ezen a vonalon keresztül ment végbe az evolúció, sőt tulajdonképpen maga ez a vonal az, ami evolválódik. Ami viszont erről az egyetlen evolúciós törzsről levált, az egy horizontális specializáció révén nemcsak morfológiailag divergált az evolúciós törzs éppen aktuális legáltalánosabb formájától, hanem láthatólag elveszítette evolúciós potencialitását is. Így jött létre a növényvilág mint egyetlen fajegyenértékű oldalhajtás, s így jöttek létre az állatfajok, amelyek jelenlegi formájukban evolúciós zsákutcák végpontjai, más megközelítésből evolúciós melléktermékek. Arra a kérdésre, hogy hogyan került abba az egyetlen filumba az evolúciós potencialitás, pontosan olyan nehéz – vagy éppen könnyű – válaszolni, mint arra a kérdésre, hogy hogyan keletkezett egyáltalán a földön az élet. Mint a leginkább kézenfekvő megoldást, kénytelenek vagyunk feltételezni, hogy – látszólag ellentétben azzal, amit eddig állítottunk – eredendően az élet és az evolúciós képesség azonos, s az utóbbit nem kellett mintegy utólagosan hozzátenni az előbbihez ahhoz, hogy az fejlődésnek induljon. Úgy véljük, hogy az étellel adva volt az evolúciós potencialitás. S hogy ennek ellenére mégsem egyetemes bioszférikus érvényességű az evolúció, az annak köszönhető, hogy feltételei a specializációs elágazásokban már nem voltak adottak. Vagyis a különféle fajokban ennek az étellel együtt adott evolúciós potencialitásnak a hatóereje (potenciája) megszűnt, mégpedig vagy olyan módon, hogy ez a potencialitás a maga mivoltában kipusztult, vagy úgy, hogy immár képtelen volt bármiféle hatást is kifejteni. Az azonban bizonyos, hogy egyetlen recens állatfaj sem hordozza in actu azt a potencialitást, amelyet viszont ősein keresztül mindaddig hordozott, amíg ősei egybeestek az ember őseivel. Ilyen módon egészen más perspektívába kerül az ember és az állatvilág – s azon belül az emberszabású főemlősök – viszonya. Az állatfajok ugyanis voltaképpen az egyetlen – emberi – törzsfajlás bizonyos szintjein megrekedt, s a legkülönbözőbb horizontális morfológiai átalakulásokon keresztülment lények csoportjai. Olyan töredék- és deformálódott »emberek«, amelyek a változás hívójelére nem a vertikális mentén felfelé irányuló, hanem a horizontalitás mentén az evolúciós törzstől távolodó elmozdulásokkal válaszoltak. A fajok ilyen módon egy töredékes emberi szint horizontális elmozdulásainak eredményei. Ez egyúttal azt is magában foglalja, hogy ember és állat közé nem húzható éles határ; viszont az ember mindig, törzsfajlásának minden egyes szakaszában különbözött

az állattól – ember volt. Az ember mindig ember volt. Külső formáját tekintve természetesen mindig hasonlított az aktuálisan legmagasabb rendű faj(ok)ra (mint ahogy most is csak hasonlít az emberszabásúakra, s mint ahogy egyedfejlődésének bizonyos fokán is csak hasonlít bizonyos állatfajokra), lényegileg azonban mégis különbözött tőlük abban, hogy (aktuálisan) magában hordozta az emberré válás: az evolúció képességét. **85 Mert az evolúció nem más, mint az ember kibontakozása. 86**

85 Valójában inkább ennek fordítottja felel meg az igazságnak: nem az ember hasonlít kibontakozásának bizonyos fázisaiban bizonyos állatfajokhoz, hanem bizonyos állatfajok hasonlítanak a kibontakozófélben lévő ember bizonyos morfológiai stádiumaira, mint ahogy az emberszabásúak is hasonlítanak a kibontakozott emberre (s nem az ember hasonlít ezekre!).

86 Ha most az olvasó **újra megnézi az 1. ábrát**, akkor már nemcsak azt veheti észre, hogy az egy valódi kibontakozást ábrázol, hanem azt is, hogy az – micsoda véletlen! – egy törökülésben ülő embert mintáz! Pedig nincs ebben semmi különös! – Ha a kitágított értelemben vett evolúciót nézzük – amelynek kiindulópontja a szubatomi szinten lévő anyag, végpontja pedig az ember –, akkor ezt az evolúciót okkal és joggal hasonlíthatjuk egy toronyhoz. Ahhoz, hogy ez a kozmikus torony befejeződhetett, s hogy a csúcs – az ember – is rákerülhetett, már az alapozás-kor mindennek a helyén kellett lennie, s már az alapokat úgy kellett megtervezni és lerakni, hogy azok alkalmasak legyenek a leendő csúcs stabil hordozására.

Mindaddig, amíg az evolúció – hogy úgy mondjuk – »Isten kezében« volt, egy valóban felfelé ívelő pályát írt le: az ember emberré válásának pályáját. Mi-helyt azonban az evolúciós potenciál aktualizálódása elérte azt a fokot, amikor az ember átvehette önmaga aktualizálásának, vagyis a további evolúciónak az irányítását (ez hozzávetőlegesen 30 ezer éve lehetett, vagyis a crô-magnoni rassz megjelenésekor, ami tulajdonképpen azonos magának az embernek a megjelenésével), egy bizonyos »édeni« intervallum **87** után egy olyan törés következett be pályáján, amelytől fogva egy alászállási folyamat indult el, amelynek – visszapillantva különösen az utolsó 8-10 ezer évre – nemcsak félreismerhetetlenek, de egyre markánsabbak is a jelei. **88** Ez a folyamat nagyon jól látható az ontogenezis és a filogenezis közötti analógiából is. Ugyanis az ember ontogenetikus kibontakozása

nem áll meg az embrionális (méhen belüli) fokozat elhagyása után, hanem – rendszeren – még egy-két évtizedig folytatódik, s azután egy egyelőre lassú, majd egyre gyorsuló ütemű alászállásnak adja át a helyét – éppen akkor, amikor igazán képessé válhatna autonóm, önirányított folyamatra. Vagyis pontosan az játszódik le, mint a törzsfajlás folyamatában. Az evolúció egész folyamata nem más, mint az ember kibontakozásának, az ember emberré válásának folyamata. A paleontológia paleoantropológia, a filogenezis antropogenezis. Az evolúció, a fejlődés, a fölfelé történő »fajhatárlépés« kizárólag az emberi vonal sajátja, azé a vonalé, amely a mai, biológiailag kiteljesedett embert az élet – és az ember – legkezdetlegesebb formájával köti össze. Mert a még ki nem bontakozott ember – hiába különbözik a felismerhetetlenségig a már kibontakozottól – éppúgy ember, mint ahogy a méhen belüli kibontakozás – az ontogenetikus evolúció – állapotában lévő embriót sem tekintik állatnak – még ha az összetévesztésig hasonlít is egyes fajok embrióira. **89**

87 Erről az »édeni intervallumról«, vagyis a Paradicsomról minden olyan nép tud, amelynek kollektív emlékezete (hagyománya) mitologikus formát öltött. Lásd ezzel kapcsolatban például VÁRKONYI Nándor *Az elveszett paradicsom* című munkáját.

88 Ez a hely semmiképpen nem alkalmas arra, hogy egy történetfilozófiai eszmefuttatás keretében **szembeszálljunk** azzal az általános és mélyen gyökerező véleménnyel, miszerint az emberiség belátható történetét a haladás, a progresszió jellemzi – ez ugyanis egy külön tanulmány tárgya lehetne, s talán lesz is.

(különösen azután, hogy az egész tanulmány az egész evolúció egyedül az ember kialakuláshoz vezető kivételes progressziójáról szól !!!!???? H.L.)

Mindössze egyetlen dologra szeretnénk itt felhívni a figyelmet ezzel kapcsolatban. Azok a szempontok, amelyek alapján – hozzá kell tennünk: e szempontok alapján valóban joggal – progresszívnek minősítik elmúlt néhány ezer évünket, már önmagukban is megkérdőjelezzik e progressziót: ezek a szempontok ugyanis az emberi renden belül pontosan ugyanabba a körbe tartoznak, mint amelybe az állati renden belül az egyed és a faj létfenntartásának szempontjai. Itt mindenekelőtt arról a döntően instrumentális jellegű technikai apparátusról van szó, amely a maga megjelenésében eléggé materiális ahhoz, hogy korunk materiális embere a haladás mértékeként tekintsen rá.

89 Az ember eredetének és állatvilághoz való viszonyának általunk javasolt megoldása kétségtelenül felvet bizonyos bölcseleti-teológiai jellegű kérdéseket, különösen ami **az ember szellemi lelkét illeti**. Mivel e kérdések felvetése és tisztázása e tanulmány kereteit – elsősorban nem terjedelmi, hanem **egy ilyen tárgyalás jellegének teologikus voltából** fakadó okok miatt – mindenképpen túllépné, ezért az olvasó figyelmét itt csupán egy korábbi tanulmányunkra szeretnénk felhívni (»Psychologia Christiana« – a jelen kötetben), amelynek fényében az emberi és állati lélek (héb. nefes, gör. psükhé, lat. anima) illetve szellem (héb. ruach, gör. pneuma, lat. spiritus) viszonyának problémáját akár az olvasó is megoldhatja. Csak futólagosan kívánjuk megjegyezni, hogy az antropológiai tény szemlélettel való összeegyeztetése sokkal kisebb energiát követelne, sokkal kevesebb logikai-teológiai nehézség leküzdését kívánná meg, mint az evolucionizmussal való összeegyeztetési kísérletei, amelyek – mint ahogy azt a különféle elméletek nagy száma mutatja

– még mind a mai napig csupán kísérleti jellegűek, s tulajdonképpen csak arra valók, hogy a keresztény emberben a kérdéssel kapcsolatban tökéletes zavart eredményezzenek.

Természetesen nemcsak az ember rendelkezik egy olyan vonallal, amely az organikus kezdet egyetlen pontját összeköti a végponttal, hanem minden egyes faj is, de ennek a vonalnak csak azt a vertikális részét jellemzi a fejlődés, amely egybeesett az emberi kibontakozás vonalával. Az állatfajok elődei tehát nem voltak mindig állati lények: állatokká csak akkor váltak, amikor leszakadtak az emberi kibontakozás vertikális vonaláról, s elindult horizontális specializálódásuk, vagyis a szó legszorosabb értelmében vett fajjá válásuk. Ilyen módon minden faj egy vertikális evolúció és egy horizontális specializáció eredménye. Egyedül az ember az, aki mentes maradt a horizontális specializációtól – hiszen nem volt mitől specializálnia, eltérnie: maga volt az az evolúciós törzs, amelyről a fajok leváltak. Ilyen módon az ember a kibontakozáselmélet szerint nem faj, nem species. Nem egy faj – ha mégoly kimagasló faj is – a többi közül, s különösen nem egy a számtalan állatfaj közül (mint ahogy az evolucionista alapon álló diszciplínák tartják). – Az ember semmilyen értelemben nem faj, semmilyen értelemben nem species. Nemcsak azért nem, mert nem specializálódás eredménye, hanem azért sem, mert maga a fajiság, a »specialitás« az embertől való elszakadás, vagyis egy, a szó legszorosabb értelmében vett de-generálódás révén jön létre: mert ami specia-lizálódik, az a szó legszorosabb értelmében degenerálódik. Az ember azonban nem faj, hanem mindenféle biológiai fajiság *conditio sine qua nonja*, s ugyanak-kor a faj mint olyan az emberitől való elfordulás, az emberi megtagadása révén jön létre. Mindig van valami abszurd abban, ha valaki megfogalmazza (s itt a hangsúly a megfogalmazás képességén van), hogy az ember az evolúció utolsó perceinek eredménye, s létrejöttét csak szerencsés véletlenek sorozatának köszönheti. **91** Tipikus esete ez annak, amikor magának a megfogalmazásnak az aktusa demonstrálja a megfogalmazott tartalom hamisságát. Mert az ember nem lehet az utolsó perceknek az az esetleges következménye, melynek be kívánják állítani. Persze ha a maga kibontakozott és beteljesedett organikus formájában vizsgáljuk, ak-kor kétségtelenül az utolsó percek – igaz, korántsem esetleges – eredménye, mint ahogy a befejezett műalkotás is az utolsó percek – természetesen úgyszintén nem esetleges – eredménye, vagy mint ahogy az ontogenetikus evolúciójának (sic!) csúcsára jutott ember is az »utolsó percek« – hasonlóképpen nem esetleges – eredménye. Ha azonban figyelmünket nem korlátozzuk a kibontakozott emberre, hanem az embert a kibontakozás folyamatában nézzük, akkor az ember mint olyan semmilyen értelemben nem eredménye az evolúciónak. Semmilyen értelemben nem eredménye, mert az ember nem más, mint maga az evolúció.

91 Érdekes, s ugyanakkor nagyon is jellemző az ezen az állásponton lévő emberek következetlenségére és mentális inkoherenciájára, hogy miközben az ember létrejöttét a földi élet »egyedülálló szerencséjének« tartják, feltételezik, hogy más, hasonló adottságokkal rendelkező bolygónak akár százain vagy ezrein is hasonló értelmes élet jöjjön létre. Úgy látszik, hogy az emberhez kapcsolódó szerencsés véletlenek egyedülálló sorozata mégsem olyan egyedülálló, hanem magán visel bizonyos törvényszerűségeket is...

(Isten versus evolúció = elképesztő !!!! H.L.)